

Група 15. Основи трудового законодавства. Урок 4. Час відпочинку.

Загальні положення

Час відпочинку — це час, протягом якого працівники вільні від обов'язку працювати і вправі використовувати його на свій розсуд. Кожен, хто працює, має право на відпочинок (ст. 24 [Загальної декларації прав людини](#), ст. 45 [Конституції України](#)). Це право забезпечується наданням:

- днів щотижневого відпочинку
- оплачуваної [щорічної відпустки](#)
- встановленням [скороченого робочого дня](#) щодо окремих професій і виробництв
- [скороченої тривалості роботи у нічний час](#).

Максимальна тривалість робочого часу, мінімальна тривалість відпочинку та оплачуваної щорічної відпустки, вихідні та святкові дні, а також інші умови здійснення цього права визначаються законом.

Перерва для відпочинку та харчування

- **Максимальна тривалість** - дві години.
- **Мінімальна тривалість** законодавством не встановлена. Проте вона має бути такою, аби перерва виконувала своє призначення: за час перерви працівники повинні встигнути відпочити і прийняти їжу.
- Має надаватись через чотири години після початку роботи.
- Не включається до [робочого часу](#).
- Час початку і закінчення перерви встановлюється правилами внутрішнього трудового розпорядку.
- Працівнику дозволено відлучатись з місця роботи на момент перерви.

Якщо через умови виробництва перерву встановити неможливо, тоді працівникові має бути надана можливість приймати їжу протягом робочого часу.

Вихідні дні

При п'ятиденному робочому тижні працівникам надаються **два вихідних дня**, а при шестиденному - тільки **один вихідний день**.

Загальним вихідним днем є неділя, а другий вихідний день встановлюється графіком роботи підприємства, організації чи установи, погодженим з профспілковим органом, але це тільки у випадку, якщо цей другий вихідний день не встановлено законодавством.

Вихідний день переноситься на наступний після святкового або неробочого у випадку, коли святковий або неробочий день збігається з вихідним днем.

Перенесення робочих та вихідних днів

- **мета** - створення сприятливих умов для використання святкових та неробочих днів (стаття 73 [КЗпП України](#)), а також раціональне використання робочого часу;
- **підстава** - розпорядження Кабінету Міністрів України, яке видається не пізніше ніж за три місяці до таких днів та рекомендує керівникам підприємств, установ та організацій перенести вихідні та робочі дні у порядку і на умовах, установлених законодавством;
- **сфера застосування** - для працівників, яким встановлено п'ятиденний робочий тиждень з двома вихідними днями;
- **порядок надання** - власник або уповноважений ним орган у разі застосування рекомендації Кабінету Міністрів України не пізніше ніж за два місяці видає наказ

(розпорядження) про перенесення вихідних та робочих днів на підприємстві, в установі або організації, погоджений з виборним органом первинної профспілкової організації (профспілковим представником).

Робота у вихідні дні

Робота у вихідні дні забороняється. Залучення окремих працівників до роботи у ці дні допускається тільки з дозволу виборного органу первинної профспілкової організації (профспілкового представника) підприємства, установи, організації і лише у виняткових випадках:

1. для відвернення або ліквідації наслідків стихійного лиха, епідемій, епізоотій, виробничих аварій і негайного усунення їх наслідків;
2. для відвернення нещасних випадків, які ставлять або можуть поставити під загрозу життя чи нормальні життєві умови людей, загибелі або псування майна;
3. для виконання невідкладних, наперед не передбачених робіт, від негайного виконання яких залежить у дальшому нормальна робота підприємства, установи, організації в цілому або їх окремих підрозділів;
4. для виконання невідкладних вантажно-розвантажувальних робіт з метою запобігання або усунення простою рухомого складу чи скупчення вантажів у пунктах відправлення і призначення;
5. інших випадках, що визначені законодавством.

Підприємства, установи, організації, пов'язані з обслуговуванням населення -

це підприємства, установи, організації, де робота не може бути перервана в загальний вихідний день у зв'язку з необхідністю обслуговування населення (магазини, підприємства побутового обслуговування, театри, музеї і інші)

Безперервно діючі підприємства, установи, організації - це підприємства, установи, організації, зупинення роботи яких неможливе:

- з виробничо-технічних умов;
- або через необхідність безперервного обслуговування населення,
- або через вантажно-розвантажувальні роботи, пов'язані з роботою транспорту.

Вихідні дні на підприємствах, в установах, організаціях, пов'язаних з обслуговуванням населення, встановлюються місцевими радами (ст. 68 [КЗпП України](#)).

Вихідні дні на безперервно діючих підприємствах, в установах, організаціях надаються:

- в різні дні тижня почергово кожній групі працівників;
- згідно з графіком змінності, що затверджується власником або уповноваженим ним органом за погодженням з виборним органом первинної профспілкової організації (профспілковим представником) підприємства, установи, організації.

Залучення працівників до роботи у вихідні дні провадиться за письмовим наказом (розпорядженням) власника або уповноваженого ним органу.

Тривалість щотижневого безперервного відпочинку

Тривалість щотижневого безперервного відпочинку має бути **не менш як сорок дві години**.